

Handläggare: Kenneth Johansson
Sektor: Samhällsskydd och beredskap

Handlingsprogram

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Antagen av kommunfullmäktige, 2021-12-13 §171

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	3
2 BESKRIVNING AV KOMMUNEN	4
3 STYRNING AV SKYDD MOT OLYCKOR	6
4 RISKER	7
4.1 Övergripande	7
4.2 Brand i byggnad	8
4.3 Brand utomhus	8
4.4 Trafikolycka	9
4.5 Olycka med farliga ämnen	9
4.6 Naturolycka	9
4.7 Drunkning	10
4.8 Antagonistiska hot	10
5 VÄRDERING	11
6 MÅL	12
6.1 Nationella mål	12
6.2 Kommunövergripande mål	12
6.3 Verksamhetsmål förebyggande	12
6.4 Verksamhetsmål räddningstjänst	13
7 FÖREBYGGANDE – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	15
7.1 Tillsyn	15
7.2 Stöd till den enskilde	16
7.3 Rengöring och brandskyddskontroll	16
7.4 Övriga förebyggande åtgärder	17
8 RÄDDNINGSTJÄNST – FÖRMÅGA OCH VERKSAMHET	18
8.1 Övergripande	18

8.2 Per olyckstyp	22
8.3 Ledning i räddningstjänsten	24
8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	25
8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap	26
9. UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE	27
BILAGA A: DOKUMENTFÖRTECKNING	28
BILAGA B: BESKRIVNING AV SAMRÅD	29
BILAGA C: HAMNAR OCH DESS GRÄNSER I VATTEN	30

1 Inledning

Samhället har alltid drabbats av olyckor som medfört större eller mindre skador på människor, egendom eller i miljön. För att skydda medborgarna har samhället solidariskt tagit ansvar så att en effektiv räddningstjänst har kunnat förebygga och begränsa skador i samhället och hos dess invånare.

I lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) och i förordningen om skydd mot olyckor (SFS 2003:789) regleras vilka skyldigheter den enskilde, kommunen och staten har att förebygga olyckshändelser och begränsa skador efter olyckshändelser.

Enligt ovanstående lag, 3 kap. 3 och 8 §§, ska kommunen upprätta ett handlingsprogram som beskriver den förebyggande verksamheten samt vilken förmåga kommunen har att utföra räddningsinsatser. Handlingsprogrammet som Skinnskattebergs kommun tar fram, beskriver Räddningstjänstens uppgifter utifrån lagen om skydd mot olyckor (LSO). Kommunstyrelsen är den nämnd som, enligt 3 kap 7 §, svarar för räddningstjänsten inom kommunen.

Med räddningstjänst avses, enligt LSO 1 kap. 2 §, de räddningsinsatser som stat eller kommun ska svara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön, och där det är påkallat att samhället träder in.

Staten eller en kommun ska ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt. Kostnaderna för räddningsinsatser ska stat och kommun stå för och får inte belasta den enskilde.

Vid vissa olyckshändelser har staten ansvar för räddningstjänsten. Inom Skinnskattebergs kommuns område ansvarar staten för följande händelser.

Typ av olycka	Ansvarig för statlig räddningstjänst
Flygräddning	Sjöfartsverket
Efterforskning av försvunna personer	Polisen
Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen (kärnteknisk anläggning)	Länsstyrelsen

Tabell 1.1 Statlig räddningstjänst

2 Beskrivning av kommunen

Skinnskatteberg är en kommun med cirka 4 400 invånare som är känd bland annat för sin natur med djupa skogar, fiskrika sjöar och bra utbildningsmöjligheter i kombination med rikt kultur- och föreningsliv. Det finns tolv naturreservat och 244 sjöar och vattendrag i kommunen. Huvudorten är Skinnskatteberg och genom kommunen går riksväg 68, länsväg 233 och länsväg 250, som utgör primära transportleder för farligt gods. Persontätheten är i vissa områden låg och de flesta boenden är permanenta, men det finns även sommarboenden i kommunen. Andelen äldre invånare förväntas öka procentuellt sett mer än andelen yngre. Byggnadsbeståndet i kommunen varierar och består bland annat av bostäder, publika lokaler, serviceinrättningar och industrier.

Kommun	Antal invånare	Landareal [km ²]
Skinnskatteberg	4 366	659

Tabell 2.1 Källa: Regionfakta, 31 december 2020

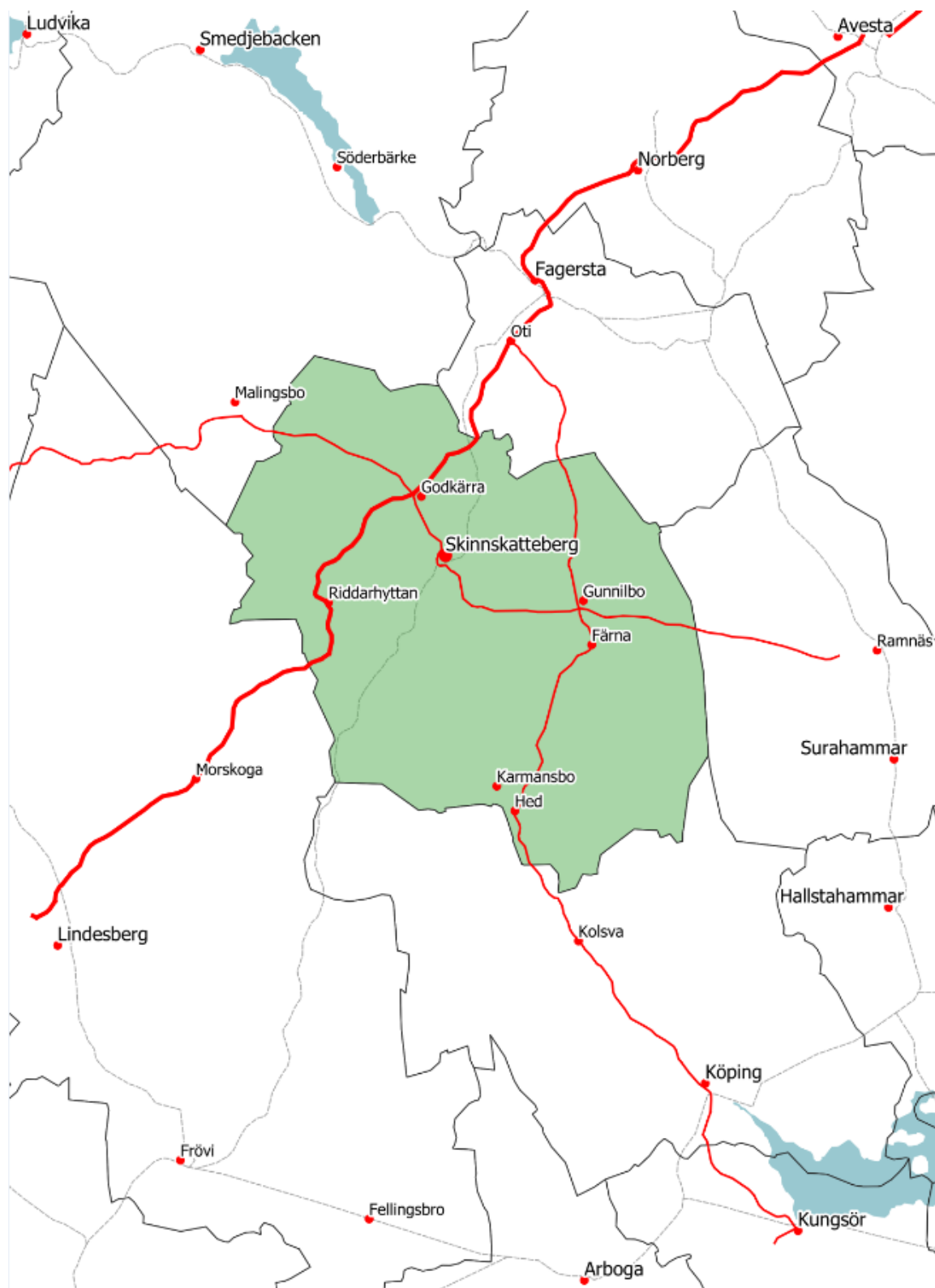

Bild 2.1 Kartbild över Skinnskattebergs kommun

3 Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet är antaget av kommunfullmäktige 2021-XX-XX. Kommunens ansvar enligt LSO åligger som utgångspunkt kommunstyrelsen, som också har samordningsansvaret vad gäller kommunens skydd mot olyckor enligt LSO. Flera nämnder inom kommunen har dock ansvar för att förebygga olyckor.

Kommunstyrelsens ledningsutskott har uppdragit åt räddningschefen att fullgöra de uppgifter som ankommer på kommunen enligt LSO. Normal verksamhetsutövning är delegerad till räddningschefen via fastställd delegationsordning. Räddningschefen har i sin tur möjlighet till vidaredelegering till andra tjänstemän inom och utom kommunen. Räddningschefen är alltid räddningsledare men kan utse annan att vara räddningsledare om kompetenskrav är uppfyllda.

Tekniska förvaltningen svarar för underhåll och skötsel av vattenreservoarer och brandposter.

4 Risker

4.1 Övergripande

Kommunen tar fram en risk- och sårbarhetsanalys utifrån lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att:

- Minska sårbarheten i kommunen och öka förmågan att hantera kriser.
- Öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om risker och sårbarhet som finns inom det egna verksamhetsområdet.
- Vara en viktig informationskälla för kommuninvånare och anställda.
- Fungera som underlag för planering och genomförande av åtgärder (exempelvis i den fysiska planeringen) som minskar riskerna och sårbarheten.

Kommunens risk- och sårbarhetsanalyser utgör en grund för kommunens löpande arbete med att hantera kriser och extraordinära händelser och sektor för samhällsskydd och beredskap ansvarar för att en övergripande riskanalys utförs och att den följs upp och revideras. Risk- och sårbarhetsanalys ska också utgöra en sammanställning av samhällsviktig verksamhet inom kommunen. Dessa ska analyseras utifrån ett kontinuitetsperspektiv och målet är att reducera risker och beroenden så att avbrott undviks eller minimeras.

Händelser i analysen har indelats i följande kategorier; Vardagsolycka, Naturhändelse, Smitta/sjukdomsutbrott, Störningar i teknisk infrastruktur och försörjningssystem, Social oro, Psykisk och psykosocial ohälsa, Kriminell handling samt andra olyckor. För att förbereda oss för scenarier inom dessa områden arbetar vi förebyggande med bland annat riskreducerande åtgärder, krisstöd, information, kommunal krisledning och larmningsrutiner. Vi arbetar också förebyggande för att förhindra mindre olyckor i till exempel. hemmiljöer, i gatu- och trafikmiljöer, på lekplatser och att förhindra situationer som kan leda till hot och våld. Respektive verksamhetschef ansvarar för säkerhet och beredskap inom sina enheter och områden.

Inom kommunens område finns risker av skiftande karaktär. Om vi ser till några specifika risker i kommunen så finns det transporter av farligt gods på både järn- och landsväg, vägtrafik, samlingslokaler, vårdanläggningar, några större industrier och kulturellt viktiga byggnader. Det föreligger också skyldighet att beakta rena miljörisker.

Kommunen har 11 identifierade riskobjekt i icke-kommunal regi och 36 samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska yta. Riskobjekten är av varierande karaktär; några hanterar farliga ämnen, andra utgörs av stora komplexa byggnader och ett par är kopplade till vatten. Gällande de samhällsviktiga verksamheterna ägs eller drivs 12 av Skinskattebergs kommun.

De vanligaste olyckstyperna som kan leda till räddningsinsats är trafikolyckor och bränder. Av riskanalysen framgår att sannolikheten för lägenhetsbrand, trafikolycka, villabrand samt villabrand och ladugårdsbrand på landsbygden är mycket stor eller stor. I kommunen finns det vattentäcker där en olycka kan få mycket stor påverkan på samhället. Olyckor som föranleder räddningsinsats ligger enligt vår statistik relativt konstant under de senaste 5-10 åren (cirka 60 – 70 st.)

Riskbilden inom kommunens geografiska område för höjd beredskap utgår från länsstyrelsens beskrivning av aktuell hotbild. Inom kommunens geografiska område finns det samhällsviktiga

verksamheter, som vid ett bortfall, kan påverka befolkningens överlevnad men som också på sikt kan påverka landets försvarsförmåga.

4.2 Brand i byggnad

Varje år sker drygt 11 000 bränder i byggnader i Sverige. Statistik visar att cirka 65 % av bränderna sker i bostadsmiljö, 15 % i allmänna byggnader och resterande 20 % i industrier och övriga byggnader.

Antal utvecklade bränder i byggnader per 1 000 invånare inom Skinnskattebergs kommuns geografiska område är 0,75 enligt Öppna jämförelser - Trygghet och säkerhet 2020 (utgiven av Sveriges kommuner och regioner, SKR, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB) medianvärdet för landet är 0,53. Antalet brand i byggnad förväntas inträffa runt genomsnittet de senaste tre åren, vilket är cirka 8 brand i byggnad per år inom Skinnskattebergs kommun. Konsekvenser som förväntas är framförallt egendomsskador, men det kan även förekomma att personer kommer till skada och i enstaka fall omkommer.

Den vanligaste brandorsaken vid bränder i småhus är eldstadsrelaterade och i flerfamiljshus är glömd spis den vanligaste. Glömd spis orsakar nästan hälften av alla bränder i flerfamiljshus, i småhus hör det till ovanligheterna att detta är orsaken.

Anlagda bränder är ett stort samhällsproblem. Totalt anläggs över 10 000 bränder årligen i Sverige och barn och ungdomar under 18 år står för 60 % av alla anlagda bränder. De flesta anläggs i bostadshus och skolor och den totala kostnaden för anlagda bränder uppgår till cirka 1 miljard kronor per år.

4.3 Brand utomhus

Varje år inträffar cirka 5000 bränder i skog och mark i Sverige. Storleken och omfattningen på dessa varierar från små till väldigt stora. År 2014 fick Västmanland uppleva den största skogsbranden i modern tid, då totalt ca 13 100 hektar (131 km²) skadades i branden. Sommaren 2018 inträffade många skogsbränder med stor omfattning och många lokala räddningstjänster i Sverige fick stöd från både nationellt och internationellt håll. Till följd av de rådande klimatförändringarna kan det bli allt vanligare med bränder i skog och mark.

I Skinnskattebergs kommun finns stora skogsområden och de flesta av bränderna utomhus som kan föranleda räddningsinsatser förväntas vara brand i skog och mark och brand i fordon. De senaste tre åren har det i snitt inträffat cirka 18 bränder utomhus och frekvensen förväntas att ligga runt genomsnittet framöver. Konsekvenser som förväntas är bland annat mindre omfattande bränder utomhus, men vissa år kan det bli någon enstaka mer omfattande brand som kräver mycket resurser.

I samband med större skogsbränder kan elförsörjning, data, telefoni, väg och tågtrafik påverkas. I yttersta fall kan även tätorter behöva utrymmas.

Räddningstjänsten hanterar ett antal bränder i fordon varje år. Mest förekommande är att det är en personbil som brinner till följd av tekniskt fel eller anlagd brand. Utvecklingen av fordon med alternativa drivmedel ställer nya krav på kunskap och utrustning för att kunna hantera bränder där dessa fordon är inblandade.

4.4 Trafikolycka

Trafikolyckor är en vanligt förekommande olyckstyp inom räddningstjänstens insatsområde. Det finns vältrafikerade vägar, järnväg och risken för att en allvarlig olycka ska ske är betydande. Olyckstypen förväntas även fortsättningsvis vara frekvent med ett snitt på cirka 21 trafikolyckor per år, sett till de senaste tre åren, med konsekvenser som skador på fordon och personer. Skinnskattebergs kommun tillsammans med Trafikverket jobbar aktivt med att förbygga och lindra skadorna i samband med olyckor. Det är viktigt att räddningstjänsten bidrar till arbetet med de olycksundersökningar som görs och de erfarenheter som kommer fram i samband med inträffade händelser.

4.5 Olycka med farliga ämnen

I Skinnskattebergs kommun finns det ingen anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Det finns dock en riksväg, två länsvägar och järnväg som utgör primära transportleder för farligt gods, vilket medför att det passerar stora mängder farligt gods genom kommunen. Det gör att det finns en risk för olyckor med farliga ämnen och som kan få konsekvenser på människa och miljö. Inom kommunen har det de senaste åren skett enstaka händelser per år och det är även det förväntade utfallet framöver.

I kommunen finns det två vattentäkter som är särskilt känsliga för utsläpp av farliga ämnen och förorenat släckvatten från bränder. Särskilda skyddsåtgärder har vidtagits för att skydda dessa områden. Insatsplanering finns och personalen har utbildats för att ta särskild hänsyn i dessa områden.

4.6 Naturolycka

Naturolyckor och extrema väderhändelser handlar om till exempel; värmebölja, storm, snöoväder, översvämning till följd av höga flöden, skyfall, ras och skred. I Sverige sker översvämningar främst vid ovanligt stor vattentillförsel till sjöar och vattendrag i samband med långvariga och kraftiga regn eller snösmältning. Vid vattenmättad mark fyller regnvatten eller smältvatten på sjöar och vattendrag. Oftast är det i grunden en fråga om mer eller mindre långvarig nederbörd som orsakar översvämning. Problemen blir i allmänhet som störst i anslutning till låglänta delar i stadsmiljö där vattnet letar sig in i byggnader. Även infrastrukturen i låglänta delar påverkas.

Stormar förekommer främst under hösten och vintern. Oftast drabbas södra, och ibland mellersta Sverige av stormarna som bildas ute på Atlanten. Det är inte så ofta som stormar blir extremt kraftiga i Sverige, men det har hänt och kommer med största sannolikhet att ske igen. I samband med stormar påverkas samhällets infrastruktur. Vanliga störningar som uppstår är; problem med elförsörjning, tele, data, vägar, tågtrafik etcetera.

Naturolyckor som föranleder räddningsinsats är inte vanligt förekommande i Skinnskattebergs kommun, men kan med klimatförändringar bli vanligare. Konsekvenser kan i extremfall leda till allvarliga skador på liv, hälsa, egendom och miljö och kräva omfattande räddningsinsatser. Senaste större översvämningen i Skinnskattebergs kommun var på 1980-talet då vattendrag som Hedströmmen svämmade över.

4.7 Drunkning

Varje år omkommer cirka 100 personer i Sverige på grund av drunkningsolyckor. Antalet drunkningar har minskat över tid men representerar fortfarande ett riskproblem i samhället. Drunkningsstatistik visar på ett samband mellan att dricka alkohol och drunkningstillbud. Andra bidragande orsaker till drunkningsolyckor är sjukdom, att äldre överskattar sin förmåga, att man inte använder flytväst och att man blir hemmablind för faror.

Inom kommunen sker det enstaka drunkningstillbud per år som föranleder räddningsinsats och kommunen kommer att fortsätta att arbeta för en trygg och säker miljö för invånarna.

4.8 Antagonistiska hot

Antagonistiska händelser kan få stor påverkan på samhället och kan innebära risker för räddningstjänsten. Det går inte att utesluta att en händelse av denna karaktär skulle kunna inträffa inom Skinnskattebergs kommuns område. Räddningstjänsten kommer därför fortsätta att följa utvecklingen inom området och vid behov utbilda och öva egen personal i samverkan med andra aktörer.

Pågående dödligt våld (PDV) är ett samlingsbegrepp som beskriver grova våldsyttningar i publika miljöer som exempelvis skolor och köpcentra. En sådan händelse skulle ställa komplicerade krav på insatta styrkor att hantera det pågående skeendet och det skulle innebära utmaningar för räddningstjänstens förmåga att omhänderta egen personal.

Terrorism avser sådana gärningar som kan injaga allvarlig fruktan hos allmänheten eller på annat sätt allvarligt försöka påverka/förstöra politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i ett land. En terrorattack innebär stor påverkan på samhället och drabbade verksamheter och individer. Det medför också ett omfattande informations- och kommunikationsbehov och ett direkt agerande från ansvariga myndigheter.

5 Värdering

Skyddet inom kommunen för de risker som orsakar flest olyckor har värderats och bedöms i stort sett uppfylla målet om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd. Kommunen bedömer riskerna för dessa typer av olyckor ligger på acceptabla nivåer. Verksamheten med att minska risker för bränder i skolor behöver ständigt fortgå med anledning av de stora konsekvenser sådana olyckor kan leda till. Antal utvecklade bränder i byggnader per 1 000 invånare har kommunen ett något högre utfall än medianen för landet. Här behöver kommunen fortsätta med förebyggande åtgärder, men även vidta ytterligare åtgärder för att minska antalet olyckor och konsekvenser av dessa. Kommunen bedömer att andelen äldre i befolkningen kommer att öka under de kommande åren och ser därför ett behov av olika åtgärder för att säkerställa ett skäligt brandskydd i såväl äldreboenden som bostäder för denna grupp.

6 Mål

6.1 Nationella mål

I LSO anges de nationella målen och syftet med den verksamhet som ska bedrivas enligt lagen:

- Den verksamhet som ska bedrivas enligt denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.
- Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.
- Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

6.2 Kommunövergripande mål

För att omsätta de nationella målen är kommunens målsättning att olycksrisken skall minskas, allt färre skall dö i olyckor, färre skadas och mindre skall förstöras. Antalet olyckor skall minimeras. Kommunen skall arbeta mot ett säkert och tryggt samhälle för den som bor och vistas i kommunen.

Samtliga sektorer skall ha ett väl fungerande systematiskt brandskyddsarbete (SBA), där räddningstjänsten är rådgivande. De kommunala verksamheternas förebyggande arbete ska omfatta även andra olyckor än brand samt att försäkringskraven beaktas.

Kommunfullmäktige kan uppdra åt kommunstyrelsen eller motsvarande att under perioden anta närmare riktlinjer beträffande handlingsprogrammets innehåll.

6.3 Verksamhetsmål förebyggande

För att uppnå verksamhetens mål har vi specificerat några väsentliga punkter att förhålla sig till i den förebyggande verksamheten.

- Medborgarna ska via råd och information erbjudas möjlighet att öka sina kunskaper och färdigheter om brand och andra olycksförebyggande åtgärder.
- Räddningstjänsten i Skinnskattebergs kommun skall arbeta för att minska risken för bränder och andra olyckor samt genom sin expertfunktion ha en samordnande roll.

6.3.1 Säkerhetsmål

- I samband med införande av systematiskt brandskyddsarbete hos företag, föreningar, allmänhet och övriga verksamheter, stöder räddningstjänsten med information, utbildning, rådgivning och underlagsmaterial.
- Räddningstjänsten skall bedriva tillsynsverksamheten enligt modellen för SBA (Systematiskt brandskyddsarbete).

- Räddningstjänsten skall genom information och stöd till kommuninvånarna och ansvariga organisationer minska risker för bränder, bränder i glesbygd och farliga miljöer.

6.3.2 Prestationsmål

- Räddningstjänsten skall kontinuerligt uppdatera och förmedla information och underlagsmaterial angående systematiskt brandskyddsarbete via kommunens hemsida, samt vid lämpliga informationstillfällen.
- Räddningstjänsten skall skapa förutsättningar för företag och andra verksamheter att rådfråga i ärenden som innefattas av LSO.
- Räddningstjänsten skall medverka som stöd i processbeslut gällande nya bosättningar, verksamheter, miljö och infrastruktur.
- Brandutredningar/Olycksorsaksutredningar skall genomföras enligt LSO men också djupstuderas vid de tillfällen det bedöms intressant, med syftet att förhindra liknande bränder eller öka räddningstjänstens kunskap och effektivitet.
- Allmänhet, föreningar och andra informeras regelbundet och på flera sätt, exempelvis vid träffar med föreningar eller byar, vid mässor och liknande samt via hemsidan, välkomstbrev till nyinflyttade etc.

6.4 Verksamhetsmål räddningstjänst

Om en olyckshändelse ej kunnat förebyggas utan sker ändå, skall räddningstjänstens operativa förmåga tillgodose att dygnet runt, oavsett rådande yttre omständigheter, kunna rädda liv och begränsa skador på människor, egendom och miljö.

6.4.1 Säkerhetsmål

Skinnskatteberg kommuns Räddningstjänst ska arbeta för att

- Minska risken för och konsekvenserna av bränder och andra olyckor för alla som bor, verkar eller vistas i kommunen.
- Genom större kunskap, förståelse och motivation om risker och orsakssammanhang kan medborgare, planerare och beslutsfattare i kommunen bidra till en förbättrad riskbild.
- Öka förmågan hos den enskilde, organisationer m.fl. att kunna ingripa för sitt eget och sina närmastes skydd.
- Hålla beslutade anspänningstider och genomföra insatserna så effektivt som möjligt så att skadan vid den inträffade olyckshändelsen blir så liten som möjligt.
- Tillsä tillse att insatsstyrkor har material, kunskap och kompetens att fullgöra sina uppgifter.

6.4.2 Prestationsmål

Prestationsmålen skall till stor del fungera som styrning av räddningstjänstens utformning och aktiviteter. De väsentligaste prestationsmålen redovisas nedan.

- Anspänningstiden vid Räddningstjänstlarm skall aldrig överstiga 5 minuter.

- Insatstiden skall mätas för varje räddningsinsats och högst uppgå till den insatstid som anges på kommunens räddningstjänstkarta.
- Räddningstjänsten skall vara dimensionerad för att klara alla normalolyckor enligt 2011 års riskanalys.
- Brandutredningar skall genomföras enligt LSO men också djupstuderas vid de tillfällen det bedöms intressant, för att uppnå syftena, att förhindra liknande bränder eller öka räddningstjänstens kunskap och effektivitet.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

7.1 Tillsyn

Räddningstjänsten ansvarar för kommunens tillsyn av den enskildes skyldigheter i LSO. Behörig att utföra tillsyn och fatta myndighetsbeslut är räddningschef eller av denne delegerade personer.

Tillsynen av den enskildes brandskydd syftar till att kontrollera att byggnader och anläggningar lever upp till kraven i regelverken, både avseende byggnadstekniskt brandskydd och organisatoriskt brandskydd. Verktyget tillsyn ska framförallt användas för att säkerställa brandskyddet på sådana byggnader och anläggningar där en eventuell brand kan få stora konsekvenser avseende människors liv, hälsa, egendom och miljö. Utöver de byggnader och anläggningar som återfinns i MSB:s föreskrifter ska tillsyn göras där stora risker föreligger, exempelvis vid flerbostadshus där det bedöms finnas behov av att stärka brandskyddet. Industrier är ett exempel på objekt som behöver bedömas utifrån den verksamhet som bedrivs och vilka konsekvenser en brand eller annan olycka i den aktuella byggnaden eller anläggningen skulle kunna medföra. Tillsynen utförs utifrån en sjustegsmodell där steg 1-5 är grundläggande steg och 6-7 är bedömningssteg.

1. Byggnad eller anläggning
Om det inte är en byggnad eller anläggning kan man som regel inte ställa krav utifrån 2 kap. 2 § LSO.
2. Kartläggning av objektet
I detta steg skapar man sig en bild av storleken på byggnaden och hur den är utformad. Det är också viktigt att kartlägga när byggnaden uppfördes samt om det skett några om- eller tillbyggnationer.
3. Vad ska skyddas?
Vanligtvis är det Liv och hälsa prioriterat. Även egendom och miljö kan behövas skyddas i samband med brand.
4. Riskbild och scenarier
När man vet vad som ska skyddas så utreder man vilka risker och hot som finns utifrån byggnadens utformning och vad som ska skyddas.
5. Byggnadens brandskydd
Här utreds byggnadens brandskyddsnivå mer ingående och hur det organisatoriska brandskyddsarbetet är uppbyggt och fungerar.
6. Skyddas det som ska skyddas?
Här bedömer tillsynsför rättaren om det finns ett skäligt brandskydd med utgångspunkt från de uppgifter som framkommit i steg 2-5. Det görs en helhetsbedömning av den totala brandskyddsnivån, organisatoriskt och byggnadstekniskt. Skyddas det som ska skyddas utifrån risker och tänkta scenarion.
7. Krav på åtgärder
Om det i steg 6 konstateras att brandskyddsnivån inte uppfyller skälig nivå så ställs krav på åtgärder i ett föreläggande efter det att man kommunicerat en tjänsteanteckning med berörda parter.

Vid ett tillsynsbesök kontrolleras företagets systematiska brandskyddsarbete, det byggnadstekniska utförandet avseende brand och att brandskyddsnivån inom objektet håller en skälig nivå.

För att få utföra tillsyn måste tillsynsför rättaren ha adekvat kompetens och delegation. En rundvandring utförs på objektet och den dokumentation företaget har tagit fram för det systematiska brandskyddsarbetet kontrolleras.

Dokumentationen ska redovisa ansvarsfördelning och rutiner för t.ex. egenkontroll, utbildning, övning etc. samt hur byggnadens brandskydd är uppbyggt.

Räddningstjänsten håller ett register över tillsynsobjekten som ligger till grund för tillsynsplaneringen och registret finns att tillgå på räddningsstationen i Skinnskatteberg. I vissa fall kan det bli aktuellt att samverka med andra myndigheter vid tillsyn, såsom polisen, kommunens övriga förvaltningar, Länsstyrelsen m.fl.

7.2 Stöd till den enskilde

Skinnskattebergs kommuns information syftar till att ge service och sprida kunskap för att förebygga olyckor och därmed bidra till ett tryggare samhälle och ett fortsatt högt förtroende för räddningstjänsten. Målet är att våra medborgare ska känna sig trygga och viktiga målgrupper är privatpersoner, företag, myndigheter, organisationer, föreningar och media.

Webbplatsen skinnskatteberg.se är en viktig informationskanal. Där ska information finnas och vi ska kunna hänvisa till webbplatsen i olika sammanhang (t.ex. i trycksaker och annonser). På webbplatsen ska så många användare som möjligt kunna söka och läsa information på ett enkelt och effektivt sätt oberoende av egenskaper och förmågor.

Vid behov annonserar Räddningstjänsten i lokal media och bearbetar även media med hjälp av pressmeddelanden och andra kontakter.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Kommunstyrelsen ansvarar för att sotningsverksamheten inom kommunen utförs enligt bestämmelserna i LSO. Ett arbete som utförs med hjälp av privat entreprenör, skorstensfejarmästare. Det finns ett avtal upprättat mellan Skinnskattebergs kommun och skorstensfejarmästare, där skorstensfejarmästaren förbinder att själv eller genom anställd personal utföra all föreskriven sotning och brandskyddskontroll inom sotningsdistriktet samt att även i övrigt följa gällande föreskrifter i lag och förordning samt andra av myndigheter utfärdade bestämmelser som äger tillämpning inom skorstensfejarmästarens verksamhet. I samband med sotning och rengöring av ventilationsanläggningar gör skorstensfejarmästaren brandskyddskontroll av rök- och ventilationskanaler på delegation av Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen äger rätt att kontrollera den föreskrivna sotningen och därmed sammanhängande arbetsuppgifter inom såväl den tekniska som den administrativa delen av verksamheten. Avstämning av brandskyddskontroll ska ske till Räddningstjänsten halvårsvis och föredras av Skorstensfejarmästaren.

I LSO ges möjligheten att själv få sota/rengöra sin fastighet om det kan ske på ett ur brandskyddssynpunkt säkert sätt. Följande kriterier gäller för egensotning.

- Skall låta den av kommunen kontrakterade skorstensfejarmästaren genomföra en brandskyddskontroll.
- Skall genomgå en teoretisk utbildning som omfattar styrande lagar och sotningsteknik
- Kan därefter få dispens under åtta år att utföra sotning/rengöring på egen fastighet. Journal över sotningstillfällen skall föras.
- Kan få dispensen återkallad om man ej skött sina åligganden.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten arbetar förebyggande för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö genom att verka för fortsatt satsning på utbildning och övning, anskaffning av ändamålsenligt materiel, insatsplanering och samverkan med andra förvaltningar, organisationer och räddningskårer. Räddningstjänsten deltar även i beslutsprocesser för att bland annat öka riskhänsyn vid samhällsplanering samt öka försörjningstrygghet (el, vatten, värme). Ett effektivare och mer riskanpassat förebyggande brandskydd, i synnerhet för objekt med insatstider som inte kan hållas, är viktigt i det förebyggande arbetet. Uppföljning av de kommunala verksamheternas riskreducerande åtgärder och kontinuitetshantering görs till stor del inom ramen för det löpande risk- och sårbarhetsanalysarbetet.

Enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, LBE, ska räddningstjänsten även utöva tillsyn vid anläggningar som hanterar brandfarliga eller explosiva varor för att säkerställa att lagstiftningen följs. Tillsynen sker enligt ett förutbestämt tidsintervall som beror på typ av anläggning och omfattningen av hanteringen. Denna tillsyn bedrivs och ordnas på samma sätt som tillsynen enligt LSO.

Enligt LBE krävs tillstånd från kommunen vid hantering av större mängder varor som bedöms brandfarliga eller explosiva. Räddningstjänsten handlägger dessa ärenden.

Processen börjar med en ansökan från den som avser att hantera brandfarliga eller explosiva varor i tillståndspliktig mängd. Ansökan granskas av handläggare på Räddningstjänsten för att sedan tillstyrkas eller avslås. Om ansökan tillstyrks skrivs ett tillstånd ut med eventuella villkor. Efter detta kan den som ansökt bygga sin anläggning enligt gällande regler och anvisningar. När anläggningen är färdigställd ska denna avsynas av handläggaren på Räddningstjänsten.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande

Den centrala frågan vid framtagandet av ett nytt handlingsprogram avseende räddningstjänst är vilken ambitionsnivå kommunen ska ha gällande sin förmåga att genomföra räddningsinsatser. Kraven på förmåga regleras till viss del i LSO. Lagens inledande bestämmelse ställer krav på en viss likvärdighet avseende skyddet mot olyckor och att hänsyn tas till de lokala förhållandena.

I LSO 1 kap. 3 § anges dessutom att räddningsinsatserna ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Skinnskattebergs kommuns tolkning av dessa bestämmelser ligger tillsammans med egen ambition till grund för den förmåga som anges i detta handlingsprogram. Räddningstjänstens operativa ambitionsnivå bestäms av Kommunstyrelsen och beredskapen ska ställas i relation till de risker som förekommer inom Skinnskattebergs kommun.

8.1.1 Resurser

Målsättning är att 6 personer (en insatsledare, en styrkeledare och fyra brandmän) ska finnas i beredskap i Räddningstjänsten Skinnskatteberg. Eventuella avvikelser i bemanning hanteras av Räddningstjänsten tillsammans med Räddningsregion Bergslagen genom exempelvis tillfälligt förändrade larmplaner för att upprätthålla beredskap. Utöver Räddningstjänstens personal finns även personer i beredskap och jour inom Räddningsregion Bergslagen. Personal i jour befinner sig normalt på respektive brandstation för att omedelbart kunna rycka ut. Personal i beredskap finns tillgänglig i samhället men ska vid larm kunna infinna sig för tjänstgöring så att utryckning kan ske inom 5 minuter från respektive brandstation.

Fördelningen av resurser på Räddningstjänsten Skinnskattebergs kommun:

1 st Räddningschef (heltid)

2 st Insatsledare (deltid)

4 st Styrkeledare (deltid, fördelade på 4 grupper)

16 st Brandmän (deltid, fördelade på 4 grupper)

8.1.2 Responstid

Tiden från att en olycka inträffar till dess att den första skadebegränsande åtgärden kan sättas in är oftast avgörande. I responstiden ingår tid från att larm inkommer till SOS Alarm till att första räddningsresurs når olycksplats. Dessa tider kan variera beroende på olika förutsättningar vid det enskilda larmet, exempelvis var medeltiden för SOS Alarm att behandla inkommande 112 samtal till att första räddningsresurs larmades 3 minuter och 19 sekunder för år 2020. På speciella kartor som finns hos Räddningstjänsten redovisas uppskattad normal tid från att räddningstjänst får larm från SOS Alarm till att första räddningsresurs är framme på olycksplats.

För att medborgarna i kommunen ska få hjälp inom godtagbar tid har Räddningstjänsten en räddningsstyrka placerad i Skinnskatteberg med en ansparningstid på 5 minuter. Det innebär att

boende i Skinnskatteberg tätort normalt kan erhålla hjälp inom cirka 10 minuter vid en olyckshändelse. De flesta boende på landsbygden nås normalt inom cirka 20 minuter vid en olyckshändelse. Ett fåtal med längre avstånd från tätort nås av räddningstjänsten inom 25 - 30 minuter. Dessa objekt är:

- Svenska Lagerhus i Riddarhyttan
- Karmansbo herrgård
- Bernshammars herrgård
- Heds kyrka

Vid speciella övningar, såsom rökdykning, båtövning eller andra beslutade uppdrag får tid till hjälp förlängas för del av styrkan genom beslut av räddningschef.

8.1.3 Övningsverksamhet

För att bibehålla kompetens och förmåga hos räddningstjänstens personal skall regelbundna övningar genomföras. Räddningschefen skall upprätta övningsprogram som anger vilken personal som skall delta i respektive övning, övningarnas omfattning i tid samt innehåll. Övningsverksamheten skall minst ha den omfattning som anges i tabellen nedan.

Personalkategori	Antal övningstimmar/år	Innehåll i stort
Räddningschef och Insatsledare	50	Allmän räddningstjänst, ledningsövning samt stabsarbete
Styrkeledare (Brandförmän)	60	Allmän räddningstjänst, ledningsövning samt stabsarbete
Brandmän	60	Allmän räddningstjänst

Tabell 8.1 Omfattning av övningsverksamhet

8.1.4 Räddningsstyrkans förmåga

Styrkans förmåga beror på utbildningsnivå, antal brandpersonal och utrustning. För att utföra mer kvalificerade arbetsuppgifter krävs en styrkeuppbyggnad av flera styrkor på skadeplats. Larmplan och inre lednings strategiska beslut avgör vilka resurser som dirigeras till varje skadeplats. Exempel på förmågor som räddningsstyrkan i Skinnskatteberg besitter är:

- Utvändigt släckning av byggnad
- Släcka mindre och begränsa större bränder utomhus
- Första omhändertagande av skadad, livsuppehållande åtgärder
- Svara för vattenförsörjning
- Insatser under höjd beredskap

- Ytvattenlivräddning
- Losstagnung vid trafikolycka
- Utvändig livräddning med bärbar stege
- Släckning av mindre utflöde av brännbar vätska
- Djurlivräddning
- Utföra uppgiftsledning
- Utföra omedelbara åtgärder vid utsläpp av farligt ämne
- Rökdykning

Bild 8.1 Skinnskattebergs räddningsstation med räddningsfordon

8.1.6 Alarmering

SOS Alarm tar emot 112-samtal och utför enligt avtal utalarmering av Skinnskattebergs räddningsstyrka med stöd av upprättade larmplaner. Reservkraft finns för alarmeringssystemet. Vid behov finns möjlighet att larma ut egna styrkor via en reservlösning.

För att säkerställa allmänhetens möjlighet att larma räddningstjänsten i samband med olyckor under telefonibortfall, ställs räddningsfordon ut på strategiska platser efter beslut av räddningschef i beredskap. Information om detta meddelas via media.

8.1.7 Brandvattenförsörjning

Brandvatten är en förutsättning för att möjliggöra en räddningsinsats i händelse av brand. I första hand används vatten från räddningsfordon och befintligt brandpostnät. Det finns även möjlighet att använda vatten från sjöar, öppna vattendrag, vattenreservoarer och kommunala branddammar.

Brandpostsystemet i kommunen skall vara utfört i enlighet med Svenska Vatten och Avlopps-föreningens anvisningar. Brandposternas antal och placering skall bestämmas efter samråd med räddningschefen.

Alternativsystemet med utglesning av brandposter används inom delar av kommunen där det föreligger liten risk för omfattande bränder med spridningsrisk. För detta skall det finnas minst ett tankfordon med minsta kapacitet om 10 m³.

IT-avdelningen svarar för att räddningstjänsten har aktuella kartor som anger brandposters, branddammars och vattentagens läge.

Tekniska förvaltningen svarar för underhåll och skötsel av vattenreservoarer och brandposter.

8.1.8 Samverkan

Räddningsregion Bergslagen, är resultatet av en samverkan mellan 17 räddningstjänstorganisationer från Dalsland, Värmland, Dalarna, Örebro och Västmanland. Syftet med Räddningsregion Bergslagen är att fullt ut bedriva en gemensam operativ räddningstjänst så att de samlade resurserna används så effektivt som möjligt oavsett organisationstillhörighet.

För att minska responstiderna inom Skinnskattebergs kommuns område har, utöver samverkan inom Räddningsregion Bergslagen, avtal tecknats med Räddningstjänsten Mälardalen. Det finns även ett avtal med Region Västmanland som innebär att Räddningstjänsten larmas vid så kallade IVPA-larm (i väntan på ambulans). Aktuella avtal finns refererade i bilaga A i detta handlingsprogram.

En viktig förutsättning för en lyckad räddningsinsats är att de samverkande blåljusmyndigheterna räddningstjänst, polis och hälso- och sjukvård är samövade och har kunskap om varandras organisationer. Ytterligare en förutsättning för samverkan vid olyckor är det gemensamma kommunikationssystemet RAKEL (radiokommunikation för effektiv ledning).

När människor drabbas av olyckor är hela kommunen en viktig del i räddningsinsatsen. Kommunens lednings- och informationsresurser är betydelsefulla och efter en olycka spelar förvaltningarna ofta en stor roll när det gäller att erbjuda de drabbade stöd och hjälp för att lösa praktiska problem som uppstår i samband med olyckor. Även privata företag utgör en viktig resurs när olyckor inträffar genom att de kan bidra med expertkunskap, materiel och resurser om de själva eller andra drabbas.

För att få ännu bättre förutsättningar för att fullgöra vårt uppdrag deltar Skinskattebergs kommun tillsammans med övriga räddningstjänster inom Räddningsregion Bergslagen i projektet Samhällsgemensam larm- och ledningscentral. Larm- och ledningscentralen beräknas vara i drift under år 2023 och kommer att medföra att vi får en bättre samhällsförmåga vid vardagliga händelser och under svårare påfrestningar.

8.1.9 Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett nationellt system för samhället att varna och informera människor vid allvarliga olyckor. Systemet kan användas av bland annat räddningstjänsten vid exempelvis gasutsläpp, en stor brand eller andra situationer med behov av att varna allmänheten. Informationen till allmänheten om hur varning sker vid olyckor görs genom annonser, på webbplatser och i samband med utbildning för allmänheten.

Ett VMA går alltid ut i radio och TV och kan vid behov kompletteras med VMA via SMS samt genom att använda utomhusvarningen bestående av ljudsändare, så kallade tyfoner, som kan ge signalen VMA. Tyfoner finns i orterna Skinskatteberg, Färna och Riddarhyttan. Utomhusvarningen provas fyra gånger per år.

8.2 Per olyckstyp

Räddningstjänsten Skinskattebergs kommun har räddningstjänstpersonal i beredskap som är utbildade enligt Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap eller motsvarande utbildning externt eller internt. Räddningsstyrkan är dimensionerad för ”vardagliga” händelser som exempelvis lägenhetsbrand och trafikolycka. Vad gäller olyckstyperna brand i byggnad, brand utomhus, trafikolycka, olycka med farliga ämnen, naturolycka, drunkning och antagonistiska hot har räddningstjänsten en grundläggande förmåga att hantera dessa händelser. Vid större och komplicerade händelser där behov av ytterligare resurser i form av räddningsstyrkor, lednings- och specialenheter behövs, krävs alltid en flexibel samverkan för att medborgarna ska kunna erhålla bästa möjliga hjälp. Larmplaner och aktiva beslut från Räddningsregion Bergslagens inre ledning ser till att rätt resurser larmas initialt då detta behövs. Exempel på resurser som kan larmas utöver räddningsstyrkan i Skinskatteberg och förstärkande räddningsstyrkor är insatsledare, regional insatsledare, höjdfordon, enhet för tung räddning, större båt och svävare.

8.2.1 Brand i byggnad

Inom angivna responstider, se avsnitt 8.1.2, kan invändig eller utvändig livräddning/släckning påbörjas med egen räddningsstyrka placerad i Skinskatteberg. Livräddning med bärbar stegutrustning kan hanteras upp till 11 meter. Vid enklare och kortare insatser, exempelvis en lägenhetsbrand där brandcellen inte är allt för stor, brandcellsgränser är intakta och brandbelastningen inte är för stor, ska räddningsstyrkan kunna söka igenom lägenhet med rökdykare för invändig livräddning/släckning. Därmed kan liv räddas och brandspridning till omkringliggande brandceller förhindras.

Vid mer komplexa objekt som exempelvis industrier och samlingslokaler kan det vid omfattande brand krävas flera räddningsstyrkor för att genomföra invändig och utvändig livräddning/släckning, vilket innebär att fler räddnings- och ledningsresurser krävs och erhålls via Räddningsregion Bergslagen. Räddningsstyrkan i Skinskatteberg ska innan förstärkning anländer kunna upprätta begränsningslinjer för att hindra vidare spridning och begränsa skadan.

8.2.2 Brand utomhus

Räddningsstyrkan i Skinskatteberg ska ha förmåga att hantera en mindre brand i skog och mark och förmåga att påbörja släckning av större brand i skog och mark. Omfattande bränder i skog och mark kräver mycket resurser i form av bland annat vatten, utrustning, fordon och ledning. Skinskatteberg har resurser för att begränsa spridning och påbörja släckning och sedan kommer förstärkande resurser utifrån behov från räddningstjänster i Räddningsregion Bergslagen. Förstärkning kan även komma ifrån Försvarsmakten, MSB, frivilliga resursgrupper med flera och syftet är att begränsa brand och få den under kontroll så fort som möjligt.

Mindre bränder utomhus, som brand i container eller fordon, kan i normalfallet hanteras av räddningsstyrkan i Skinskatteberg.

8.2.3 Trafikolycka

Räddningstjänsten Skinskattebergs kommun har förmåga att hantera en olycka med två inblandade fordon. För att samtliga drabbade i en olycka ska bli omhändertagna på ett snabbt och säkert sätt och miljön inte ska bli påverkad är räddningsstyrkan utbildad och har utrustning för säkring av skadeplats, akut omhändertagande av skadad, losstagning vid trafikolycka och hantera utsläpp av drivmedel. Ytterligare materiella och personella resurser erhålls via Räddningsregion Bergslagen som i tidigt skede skickar resurser utifrån behov.

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Räddningstjänsten Skinskattebergs kommun ska vid olycka med farliga ämnen kunna utföra omedelbara åtgärder. Om person är i fara ska räddningsstyrkan efter riskbedömning kunna utföra en första livräddande insats med rökskydd samt stänkskydd.

En mindre olycka med exempelvis diesel kan i normalfallet hanteras av styrkan i Skinskatteberg, så att det farliga ämnet omhändertas och inte vållar någon skada. Medans ett utsläpp av exempelvis klor kräver kem- och ledningsresurser via Räddningsregion Bergslagen.

8.2.5 Naturolycka

Omfattande naturolyckor kan ställa stora krav på samordning av olika åtgärder för att minska konsekvenserna för liv och egendom. Räddningstjänsten ska vid naturolyckor ha förmågan att tillsammans med Räddningsregion Bergslagen leda och samverka med övriga sektorer inom kommunen och med andra aktörer som exempelvis MSB. Vid en översvämning kan det finnas behov av att skydda samhällsviktiga verksamheter genom att bygga skyddsvallar och länsypumpa. Räddningsstyrkan i Skinskatteberg ska ha förmåga att kunna länsypumpa enstaka fastigheter.

8.2.6 Drunkning

Vid drunkningslarm där person finns kvar vid vattenytan ska räddningsstyrkan i Skinskatteberg ha förmåga att undsätta den drabbade. Resurser är bland annat ytlivräddare och räddningsbåt och vid behov kan ytterligare resurser erhållas via Räddningsregion Bergslagen. Räddningsdykare finns inte inom Räddningsregion Bergslagen men kan vid behov larmas från annan räddningstjänst, exempelvis Räddningsregion Mälardalen (Västerås).

8.2.7 Antagonistiska hot

Vid exempelvis grova våldsytringar i publik miljö som exempelvis en skola kan Räddningstjänsten bli involverad och behöver kunna arbeta på platser där det förekommer både kända och okända risker. En sådan händelse ställer komplicerade krav på insatta räddnings- och ledningsresurser och det kan komma att bli medvetna risktaganden för att vinsterna med insatsen att rädda liv överväger riskerna.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

Räddningschefen skall leda räddningstjänsten efter kommunens intentioner. Räddningstjänsten planeras utifrån behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt. Räddningstjänstens operativa verksamhet skall planeras och organiseras så insatser kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

För att lösa Räddningstjänstens ledningsförmåga i enlighet med LSO samarbetar Skinnskattebergs kommun med räddningstjänsterna i länen Örebro, Värmland, södra och norra Dalarna samt delar av Västra Götaland i en gemensam Räddningsregion Bergslagen. Syftet är att stärka förmågan att utöva både yttre och inre ledning med en hög kompetens och uthållighet. Förmåga finns att bemanna tre ledningsnivåer; systemledning, insatsledning och uppgiftsledning.

Systemledning innehåller normativ och strategisk ledning. Normativ ledning avser tolkning av organisationens roll, exempelvis avgöra om en händelse uppfyller kriterierna för räddningstjänst. Strategisk ledning avser beslut om beredskap för hela organisationen, tilldelning och prioritering av resurser till pågående insatser.

Insatsledning innehåller räddningsledning och samordning av enheter på olycksplatsen. Räddningsledning avser den samlade ledningen av en insats. Samordning av enskilda enheter innebär hantering av olika enheters uppgifter i tid och rum.

Uppgiftsledning innebär ledning av enskild enhet lösande en uppgift.

8.3.1 Ledningsfunktionernas förmåga

Inom Räddningstjänsten finns ledningsfunktioner som har förmåga att:

- Utföra uppgiftsledning
- Utföra insatsledning

Inom Räddningsregion Bergslagen där Skinnskattebergs kommun ingår finns övergripande ledningsfunktioner som har förmågorna att:

- Utföra insatsledning
- Utföra strategisk ledning
- Utföra normativ ledning

Inom Skinnskattebergs kommun utövas normativ och strategisk ledning av övergripande ledningsfunktioner inom Räddningsregion Bergslagen. Resurserna inom räddningsregionen leds fullt ut av ett gemensamt bemannat ledningssystem som är uppbyggt av olika ledningsfunktioner. Styrkeledare/arbetsledare, insatsledare och regional insatsledare arbetar med skadeplatsnära (yttre) ledning av räddningsinsatser. Tid från att larm inkommer till 112 till att första ledningsresurs, oftast en

styrkeledare, kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete är normalt samma tider som responstiderna, se avsnitt 8.1.2.

Ledningscentralen i Örebro är bemannad dygnet runt av räddningsåtgörare, ett larmbefäl och ett vakthavande befäl som tillsammans med vakthavande räddningschef utövar övergripande ledning av den operativa verksamheten.

8.3.2 Ledningsresurser

Inom Räddningstjänsten finns ledningsfunktioner i beredskap:

- Insatsledare i beredskap (tillsammans med Nerikes Brandkår)

Utöver ovanstående insatsledare finns övergripande ledningsfunktioner i Räddningsregion Bergslagen. Några funktioner finns alltid på plats i ledningscentral och andra har beredskap i hemmet:

- Regional insatsledare
- Larmbefäl
- Vakthavande befäl
- Vakthavande räddningschef

8.3.3 Kompetenser

I Räddningstjänstens organisation ska det finnas tillgång till:

- Styrkeledare med lägst Räddningsledare A-kompetens eller motsvarande
- Insatsledare med lägst Räddningsledare B-kompetens eller motsvarande

Via Räddningsregion Bergslagen har Skinskattebergs kommun tillgång till:

- Regional insatsledare med lägst Räddningsledare B-kompetens eller motsvarande.
- Larmbefäl med lägst Räddningsledare A-kompetens eller motsvarande.
- Vakthavande befäl med lägst Räddningsledare B-kompetens eller motsvarande
- Vakthavande räddningschef med lägst brandingenjörskompetens eller motsvarande.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Skinskattebergs kommun är organiserad för att klara flera samtidiga räddningsinsatser samt för att klara omfattande insatser genom samverkan med andra räddningstjänster i och utanför Räddningsregion Bergslagen. Förmåga till uthållighet är i första hand beroende av Räddningstjänsten och Räddningsregion Bergslagens samlade resurser. Uthålligheten upprätthålls genom ett aktivt strategiskt ledarskap där styrkor kan flyttas inom Räddningsregion Bergslagens område samt att även externa resurser kan kallas in.

Vid ansträngda lägen kan det bli aktuellt för Räddningsregion Bergslagens systemledning att bland annat prioritera och omfördela resurser i området och samtidigt bestämma vilken nivå på beredskap som ska gälla för organisationen i rådande läge. Ytterst ansvarig för systemledningen är tjänstgörande vakthavande räddningschef.

Vid större olyckor med ett långvarigt förlopp kan Räddningsregion Bergslagen behöva samverka med andra räddningstjänster och resurser i samhället. Detta kan gälla både tillgång till brandpersonal, ledningspersonal samt fordon och materiel från andra räddningstjänster. Utöver detta kan samverkan och hjälp behövas från exempelvis andra myndigheter, militär, frivilliga resursgrupper, företag med expertkunskande och externa resurser osv.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap förväntas andra typer av händelser med särskilda konsekvenser gällande skadeutfall och hjälpbehov. I LSO anges några särskilda uppgifter som kommunal räddningstjänst ska ansvara för under höjd beredskap:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- delta i åtgärder för första hjälpen och transport av skadade personer samt befolkningsskydd
- att personal inom en kommuns organisation för räddningstjänst får tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

Räddningstjänsten är en del av totalförsvaret och civilt försvar syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Civilt försvar regleras i fler lagstiftningar än LSO och är även beroende av fortsatt nationell försvarspolitisk inriktning och reglering mellan stat och kommun.

Prioriterade uppgifter för kommunerna enligt överenskommelsen mellan staten och kommunerna (MSB och SKR, SKL 18/01807 Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar) är:

- kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- säkerhetsskydd
- krigsorganisation och krigsplacering
- önskvärt att medverka i arbetet med ledningsansvar, geografiskt områdesansvar och rapportering.

Skinnskattebergs kommun har påbörjat arbetet med att öka sin förmåga kring civilt försvar genom att bland annat arbeta med säkerhetsskydd, krigsplacering av personal och inledande dialog med Länsstyrelsen i Västmanlands län.

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning av mål, resurser och eventuella avvikelser beskrivs i bokslut och årsredovisning för Skinnskattebergs kommun. Uppföljning av handlingsprogrammet sker även muntligen i Kommunstyrelsens ledningsutskott.

Räddningstjänsten ska undersöka räddningsinsatser i enlighet med 3 kap 10 § i LSO. Syftet är att klarlägga olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsatsens genomförande, alternativt utreda en viss specifik omständighet, förmåga eller annat som kan vara förenat med viktiga lärdomar. Utredningen ska användas för utveckling av den operativa verksamheten och det olycksförebyggande arbetet. Arbetet har inte till syfte att klarlägga ansvar, skuld eller vållande. Vid behov bistår Räddningstjänstens utredare andra myndigheter vid utredningar och ser till att erfarenheter av intresse för Skinnskattebergs kommun tas tillvara. Till exempel sker samverkan med Trafikverkets utredare vid samtliga dödsolyckor i trafiken, varvid Trafikverket ansvarar för rapportskrivning och erfarenhetsåterföring till andra aktörer.

Bilaga A: Dokumentförteckning

(Samtliga dokument förvaras i original hos Räddningstjänsten).

Följande samverkansavtal finns upprättade för Skinnskattebergs kommun:

- Samverkansavtal Räddningsregion Bergslagen
- Avtal med Räddningstjänsten Mälardalen om förstahandsinsats i varandras kommuner i område Hed och Näverkärret.
- Avtal med Region Västmanland om IVPA (i väntan på ambulans) och Samverkan vid gemensamma olyckor och behov av varandras specialkompetens inom det egna ansvarsområdet.
- Avtal med Försäkringsbranschens Restvärderäddning i Sverige AB som innebär:
Restvärderäddning, Sanering av vägbana, Sanering av järnväg, Evakuering av tåg, Genomföra arbetsjordning i samband med inträffade olyckor på Trafikverkets spårområde.
- Skinnskattebergs räddningstjänst har genom avtal påtagit sig uppgiften att svara för den första räddningsinsatsen inom ett geografiskt område i Smedjebackens södra kommunal (Malingsbo-området). Tillägg: Förstahands insats vid behov i varandras kommuner.
- Avtal med Räddningstjänsten Mälardalen om hjälp vid inträffad kemikalieolycka.
- Avtal med SOS Alarm Sverige AB, betr. bastjänster och tilläggstjänster

Referensdokument:

- Riskanalys 2011 (diarienummer: KS 2011-911-168)
- Risk- och sårbarhetsanalys för Skinnskattebergs kommun 2019 (diarienummer: KS 2019-401-168)

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Handlingsprogrammet har under september månad 2021 skickats på remiss till närliggande räddningstjänster, Region Västmanland, Polisregion Mitt, SOS Alarm, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket, Försvarmakten Militärregion Mitt och Sjöfartsverket.

Efter skriftligt samråd inkom synpunkter om bland annat att visst innehåll saknas och att viss struktur inte följer MSB:s föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (MSBFS 2021:1). Remissvaren beaktades och justering av remissutgåva genomfördes för att arbeta in vissa synpunkter.

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

I Skinnskattebergs kommun finns det inga hamnområden där gränser mellan kommunal och statlig räddningstjänst är framtagna, utan alla sjöar i området är en kommunal angelägenhet.